

การพัฒนาชุมชนเป็นมิตรกับผู้สูงอายุ: โรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาโพ อำเภอฟะนิง อุดรธานี

The Development of Aged Friendly Community: Tambon Napu Aging School, Amphur Phen, Udonthani

จิราพร วรวงศ์¹ ฉวีวรรณ ศรีดาวเรือง¹ ดาวรรณ ทวีการ² พรพรรณ มนัสจกุล³

Chiraporn Worawong¹ Chawewan Sridawruang¹ Dawruwan Thawinkarn² Pornpun Manasatchakun³

¹วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรธานี ¹Boromarajonani College of Nursing, Udon Thani

²มหาวิทยาลัยขอนแก่น ²Khon Kaen University

³วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ³Boromarajonani College of Nursing, Chiang Mai

Corresponding author; Chiraporn Worawong Email: c_worawong2@yahoo.com

Received: March 19, 2020 Revised: June 8, 2020 Accepted: June 13, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อชุมชนสังคมนี้นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้จากการจัดการความรู้ผลงานวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์ในโรงเรียนผู้สูงอายุ และศึกษาผลของการถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุต่อพื้นที่และประชาชนกลุ่มเป้าหมาย การวิจัยนี้ประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินการ การสังเกต และสะท้อนผล ดำเนินการในพื้นที่ตำบลนาโพ อำเภอฟะนิง จังหวัดอุดรธานี ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน วิทยากรในพื้นที่ นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม และตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า องค์ความรู้และคู่มือที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ และขยายผลในพื้นที่อื่น ๆ ได้แก่ คู่มือการพัฒนาศักยภาพวิทยากรโรงเรียนผู้สูงอายุ หลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ และคู่มือการเสริมสร้างสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักธรรมชาตินิยม นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตในระดับดี โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาโพได้รับการพัฒนาเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ ด้านเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุ ชุมชนตำบลนาโพเกิดการพึ่งพาตนเองทางสังคมและทางเศรษฐกิจ โรงเรียนผู้สูงอายุสามารถรองรับเป้าหมายการพัฒนาชุมชนเป็นมิตรกับผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และความมั่นคงทางรายได้และการอยู่อาศัยสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

คำสำคัญ: การพัฒนาอย่างยั่งยืน; คุณภาพชีวิต; ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ; โรงเรียนผู้สูงอายุ

The Development of Aged Friendly Community: Tambon Naphu Aging School in Amphur Phen, Udonthani

Chiraporn Worawong¹ Chaweewan Sridawruang¹ Dawruwan Thawinkarn² Pornpun Manasatchakun³

¹Boromarajonani College of Nursing, Udon Thani, Praboromarajchanok Institute

²Khon Kaen University ³Boromarajonani College of Nursing, Chiang Mai, Praboromarajchanok Institute

Corresponding author; Chiraporn Worawong Email: c_worawong2@yahoo.com

Received: March 19, 2020 Revised: June 8, 2020 Accepted: June 13, 2020

Abstract

This Research for Community aimed to transfer knowledge from research knowledge management for utilization in aging school and to assess the effectiveness of knowledge transfer in aging school on communities and targeted populations. Participatory action research was applied for planning, action, observation and reflection. Research was conducted in Naphu sub-District, Phen District, Udonthani Province. Participants were local administrators, community leaders, local trainers, aging school students, and older persons' caregivers. Data were collected using interviews, focus group and answering questionnaires. Frequencies, percentages, means, and standard deviations were used to analyze quantitative data. Content analysis was used to analyze qualitative data. The research findings revealed that knowledge and manuals obtained from research were beneficial for utilization in other settings. These included a manual for training of trainers of aging school, a lifelong learning curriculum to promote active aging, and a manual for older persons' health promotion according to naturalism principles. The majority of aging school students had quality of life with a good level. This specific aging school was developed to be a master aging school for creating aging school network. Consequently, this led to several benefits in the community including social self-reliance, financial self-reliance which helped support community in fostering older persons' good health, social participation, and life security leading to enhanced quality of life.

Keywords: sustainable development; quality of life; active aging; aging school

ความเป็นมาและความสำคัญ

โครงสร้างประชากรของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปทำให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัย ประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นทำให้สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.9 ในปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 18 ในปี พ.ศ. 2561 คาดการณ์ว่าประเทศไทยจะมีจำนวนผู้สูงอายุถึงร้อยละ 30 ในปี พ.ศ. 2581¹ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรดังกล่าว ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุมีแนวโน้มของการอยู่คนเดียวตามลำพังเพิ่มขึ้น การเผชิญกับปัญหาสุขภาพและการเจ็บป่วยจากโรคเรื้อรังและอาภุญกละเลยไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร ทำให้ผู้สูงอายุต้องพึ่งพาตนเองมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสุขภาพที่ดี มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และมีความมั่นคงทางรายได้และการอยู่อาศัยเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามกรอบแนวคิดและเป้าหมายของการพัฒนาชุมชนเป็นมิตรกับผู้สูงอายุขององค์การอนามัยโลกจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง²

การวิจัยนี้มุ่งนำองค์ความรู้จากการจัดการความรู้ผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตในโรงเรียนผู้สูงอายุไปถ่ายทอดในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ อำเภอยะผิง จังหวัดอุดรธานี เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ ตามมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติเรื่องสังคมสูงอายุ ในการบูรณาการการทำงานผู้สูงอายุทั้งประเทศในระดับนโยบาย หน่วยงาน และพื้นที่ และกำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ 3S ในการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตในช่วงวัยสูงอายุ ได้แก่ ส่งเสริมให้สุขภาพแข็งแรง (Strong) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในสังคม (Social Participation) และส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัย (Security) เพื่อการเตรียมความพร้อมของประเทศในการเข้าสู่สังคมสูงวัย³ ด้วยกลไกและกระบวนการเรียนรู้ในระดับพื้นที่ที่ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ชุมชน และเครือข่ายทุกภาคส่วนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนผู้สูงอายุและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการบริการทางสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ภายใต้กรอบมโนทัศน์การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นในการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพ พึ่งพาตนเอง และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันสอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิต บริบทชุมชนและวัฒนธรรม สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นการผสมผสานการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และเรียนรู้ตามอัธยาศัย มุ่งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และมีความมั่นคงทางรายได้และการอยู่อาศัย องค์ความรู้สังเคราะห์จากการวิจัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ ประกอบด้วย การส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุ การสร้างอาชีพและรายได้เสริม การใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความสุข นันทนาการ และการศึกษาอิสระและจิตอาสา⁴

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาโพธิ์ อำเภอยะผิง จังหวัดอุดรธานี เป็นโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ก่อตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2559 โดยองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ อำเภอยะผิง จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาด้านตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลนาโพธิ์ มีนักเรียน 405 คน (ข้อมูล ณ 1 สิงหาคม 2559) เปิดสอนทุก 2 สัปดาห์ ครั้งละประมาณ 3 ชั่วโมง กองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการโรงเรียน ร่วมกับคณะกรรมการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาโพธิ์ การเรียนรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุมุ่งเน้นกิจกรรมนันทนาการ การรวมกลุ่มพบปะพูดคุย การรับประทานอาหารร่วมกันของผู้สูงอายุ และการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์สำหรับการดำรงชีวิตโดยทีมวิทยากรจิตอาสาในพื้นที่ ผลการวิเคราะห์สภาพการณ์การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาโพธิ์โดยการสนทนากลุ่มกับผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ผู้แทนนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ และผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่า โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับการพบปะพูดคุยของผู้สูงอายุในชุมชน โรงเรียนมีโอกาสและปัจจัยเกื้อหนุนต่าง ๆ ในการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ การนำความรู้ไปถ่ายทอดในโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งเชื่อมโยงไปสู่

เป้าหมายของการพัฒนาชุมชนเป็นมิตรกับผู้สูงอายุภายใต้การขับเคลื่อน การบูรณาการ และความร่วมมือของเครือข่ายทุกภาคส่วนในพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุสู่การพัฒนาผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการบริการทางสังคมอันจะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต

การวิจัยนี้พัฒนาขึ้นเพื่อถ่ายทอดและนำองค์ความรู้จากผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุ อำเภอกะปง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลสำเร็จที่คาดว่าจะได้รับภายหลังการถ่ายทอดและนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ ชุดความรู้หรือคู่มือองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ต่อยอด และขยายผลได้จริงในโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่อื่น ๆ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุพัฒนาอย่างต่อเนื่องสู่ความยั่งยืน และชุมชนตำบลนาพุมีศักยภาพ เข้มแข็ง และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ การพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพครอบคลุมการมีสุขภาพดี มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การมีความมั่นคงทางรายได้และการอยู่อาศัย **วัตถุประสงค์การวิจัย**

1. ถ่ายทอดองค์ความรู้จากผลงานวิจัยเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุ อำเภอกะปง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. พัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุให้เป็นต้นแบบโรงเรียนผู้สูงอายุ
3. ศึกษาผลของการถ่ายทอดองค์ความรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุ อำเภอกะปง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ครอบคลุมผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดและนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อชุมชนสังคม (Research for Community) นี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ 2560 และได้รับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยที่ผูกพันใกล้ชิดสังคม (Community-Engaged Research) มุ่งเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อการบูรณาการและประยุกต์ใช้ในการสร้างประโยชน์ มูลค่า และผลกระทบต่อชุมชนสังคม ประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อการวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection)⁵ ในการถ่ายทอดและนำองค์ความรู้จากผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์กับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การคัดเลือกพื้นที่และประชากรกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยคัดเลือกพื้นที่ตำบลนาพุ อำเภอกะปง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นชุมชนชนบทขนาดใหญ่ที่ก่อตั้งมานานประมาณ 50 ปี มีหมู่บ้านจำนวน 17 หมู่บ้าน มีจำนวนหลังคาเรือนประมาณ 2,600 หลัง และมีประชากรประมาณ 12,500 คน เนื่องจากพื้นที่ที่มีความพร้อมด้านผู้บริหาร ผู้นำชุมชน การมีส่วนร่วม และเครือข่ายความร่วมมือ โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุสามารถรองรับการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุให้เป็นต้นแบบโรงเรียนผู้สูงอายุ การพัฒนาชุดความรู้เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพสู่การใช้ประโยชน์ ต่อยอด และขยายผลในวงกว้างมากขึ้น ในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อการมากขึ้น

ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับประโยชน์โดยตรงจากการวิจัยนี้ได้รับการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เป็นผู้ที่เข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจและมีความพร้อมในการรับการถ่ายทอดองค์ความรู้ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มวิทยากรในพื้นที่ จำนวน 40 คน เป็นผู้บริหาร ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาพุและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แกนนำผู้สูงอายุ วิทยากรจิตอาสา และปราชญ์ชุมชนในพื้นที่ตำบลนาพุ เพื่อส่งเสริมการถ่ายทอดองค์ความรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุอย่างต่อเนื่อง 2) กลุ่มนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุ

จำนวน 200 คน คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างคือเป็นนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพดี ไม่มีปัญหาสุขภาพที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ในหลักสูตร และสามารถร่วมเรียนรู้ตามหลักสูตรได้อย่างน้อยร้อยละ 80 และ 3) กลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 40 คน เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และจิตอาสาดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงและผู้สูงอายุในชุมชนตำบลนาพุ

2. การจัดการความรู้จากผลงานวิจัยและองค์ความรู้ที่จะนำเสนอกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยรวบรวมองค์ความรู้ กลั่นกรอง และจัดการความรู้จากผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบเพื่อระบุงค์ความรู้ที่จะนำไปถ่ายทอดและเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ องค์ความรู้ถ่ายทอดมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับแนวคิดในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) แนวคิดชุมชนเป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Aged Friendly Communities) ตามกรอบนโยบายการพัฒนาผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ (Active aging) ขององค์การอนามัยโลก⁶ ซึ่งกำหนดเป้าหมาย 3 ด้าน ได้แก่ การมีสุขภาพดี การมีส่วนร่วมในชุมชนสังคม และการมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ^{2,7} 2) แนวคิดความสุข 5 มิติ (The Concept of Five Dimensions of Happiness) ซึ่งจำแนกความสุขของผู้สูงอายุเป็น 5 มิติ ประกอบด้วย มิติสุขสบาย มิติสุขสนุก มิติสุขสง่า มิติสุขสว่าง และมิติสุขสงบ⁸ และ 3) แนวคิดโรงเรียนผู้สูงอายุที่ส่งเสริมสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุให้สามารถประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเหมาะสม ดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า ศักดิ์ศรี มีความสุข และคุณภาพชีวิตที่ดี⁹⁻¹⁰

องค์ความรู้เพื่อการถ่ายทอดในการวิจัยครั้งนี้ได้ 3 ส่วน คือ 1) องค์ความรู้การพัฒนาศักยภาพวิทยากรในพื้นที่ 2) องค์ความรู้การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ และ 3) องค์ความรู้การพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน มีรายละเอียด ดังนี้

1. องค์ความรู้การพัฒนาศักยภาพวิทยากรในพื้นที่ เป็นองค์ความรู้พัฒนาจากการบูรณาการองค์ความรู้เรื่อง “การสร้างเสริมทักษะแกนนำการสร้างเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ” ของชนินฐา นันทบุตร และคณะ¹¹ และองค์ความรู้ เรื่อง “การจัดกิจกรรมสร้างสุข 5 มิติสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน”⁸ องค์ความรู้ถ่ายทอดเพื่อพัฒนาศักยภาพวิทยากรในพื้นที่ ประกอบด้วย 5 หมวด ได้แก่ 1) แนวคิดและองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในโรงเรียนผู้สูงอายุ 2) การสร้างเสริมสุขภาพด้านร่างกาย 3) การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุด้านสมอง 4) การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุด้านภูมิปัญญาและการถ่ายทอดความรู้ และ 5) การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุด้านสังคม

2. องค์ความรู้การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ เป็นองค์ความรู้ที่จะนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบท ความต้องการ และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม และส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในมิติต่างๆ โดยพัฒนาหลักสูตร “การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ” ซึ่งประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้^{4, 12-15} คือ 1) การส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพตามหลักธรรมชาตินิยม 2) การสร้างอาชีพและรายได้เสริม 3) การใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความสุข 4) นันทนาการ และ 5) การศึกษาอิสระและจิตอาสา

3. องค์ความรู้การพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งได้จากสังเคราะห์ความรู้ให้สามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่และความต้องการในการดูแลของผู้สูงอายุในพื้นที่ จากผลงานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลผู้สูงอายุ¹⁶ องค์ความรู้ถ่ายทอด ประกอบด้วย 3 หมวด ได้แก่ 1) หลักการพื้นฐานในการดูแลผู้สูงอายุ 2) ทักษะการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง และ 3) การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุตามความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชน

3. การออกแบบกระบวนการงานหลักในการถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่

กระบวนการหลักในการดำเนินการถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ 1) การพัฒนาศักยภาพวิทยากรในพื้นที่

เพื่อการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติทักษะด้านต่าง ๆ ในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพู่ 2) การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ โดยถ่ายทอดองค์ความรู้ตามหลักสูตร “การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ” และ 3) การพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อให้มีความรู้และได้ฝึกปฏิบัติทักษะที่จำเป็นสำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงหรือต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด

4. การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่

การถ่ายทอดและเผยแพร่องค์ความรู้เพื่อการใช้ประโยชน์สู่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยวิทยากรของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น องค์การบริหารส่วนตำบลนาพู่ และหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังนี้

4.1 การพัฒนาศักยภาพวิทยากรในพื้นที่ โดยการศึกษางานโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่ภาคเหนือใช้ระยะเวลา 2 วัน และประชุมฝึกรวมเพื่อพัฒนาศักยภาพเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพู่ ใช้ระยะเวลา 4 วัน โดยตลอดกระบวนการพัฒนาศักยภาพเน้นการมีส่วนร่วมและการฝึกปฏิบัติ เช่น การบริหารร่างกายด้วยการยืดเหยียด ฤาษีดัดตน การรำไม้พลอง กิจกรรมบริหารสมอง กลุ่มสัมพันธ์ นันทนาการ เล่นสื่อกันฟัง และถ่ายทอดภูมิปัญญา

4.2 การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสม เช่น บรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติทักษะต่าง ๆ เรียนรู้ในชุมชน และเรียนรู้นอกสถานที่ ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ใช้ระยะเวลา 24 สัปดาห์

4.3 การพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน โดยใช้ฐานการเรียนรู้เป็นพื้นที่สำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดูแลผู้สูงอายุ เช่น การดูแลผู้ป่วยสูงอายุที่ได้รับการคาสายสวน ปัสสาวะ การดูแลผู้ป่วยสูงอายุที่ให้อาหารทางสายยาง ใช้ระยะเวลา 2 วัน

5. การประเมินผลของการถ่ายทอดองค์ความรู้ในพื้นที่

โดยการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต การคืนข้อมูลให้พื้นที่ และการหาข้อสรุปร่วมกัน เพื่อประเมินความสำเร็จและประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ครอบคลุม 3 ด้าน คือ ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และ ผลกระทบที่คาดว่าจะได้รับ (Impact) จากการถ่ายทอดและนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้**

1. เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยการตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินระดับคุณภาพชีวิต โดยใช้แบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)¹⁷ แบบวัดนี้มีจำนวน 26 ข้อ ประเมินคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอร์นบาค เท่ากับ .83 การแปลผลแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ คะแนน 26-60 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี คะแนน 61-95 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตปานกลาง และคะแนน 96-130 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตดี

2. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้บริหารโรงเรียนผู้สูงอายุ กลุ่มวิทยากรในพื้นที่ และผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพู่ ทั้งหมด 3 กลุ่ม กลุ่มละ 6-8 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 20 คน โดยใช้แนวคำถามการสนทนากลุ่มแบบกึ่งโครงสร้างเพื่อสอบถาม ผลของการถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยการสนทนากลุ่ม เช่น “ท่านรู้สึกอย่างไรต่อการถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุในการดำเนินงานของโครงการพัฒนาชุมชนเป็นมิตรกับผู้สูงอายุของชุมชนตำบลนาพู่” และ “การดำเนินงานของโครงการพัฒนาชุมชนเป็นมิตรกับผู้สูงอายุตอบสนองความต้องการและเป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ และชุมชนตำบลนาพู่หรือไม่ อย่างไร”

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)¹⁸ ผู้วิจัยมีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับโดยเริ่มจากการจัดระเบียบข้อมูลและการอ่านข้อมูล การย่อข้อมูล การกำหนดรหัสข้อมูล การรวมกลุ่มข้อมูล และการจำแนกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่

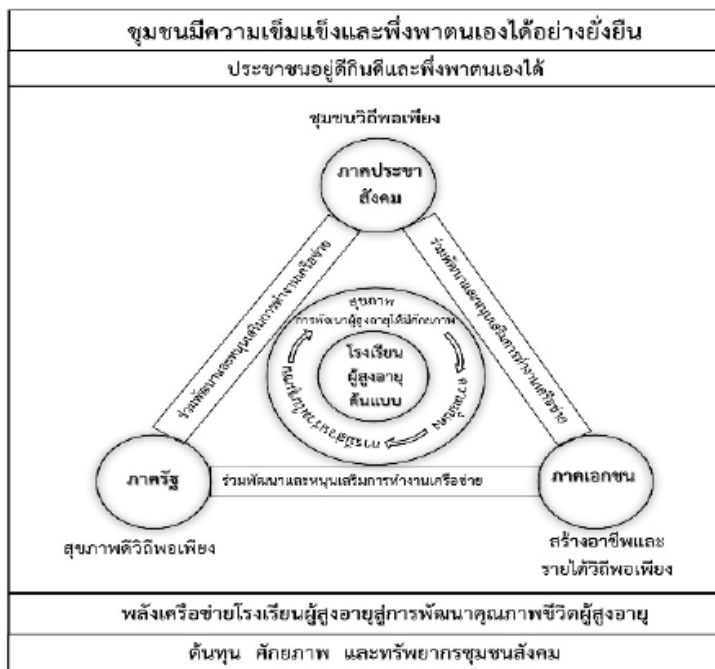
ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยจากการศึกษาผลของการถ่ายทอดองค์ความรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุ อำเภอฟะนง จังหวัดอุดรธานี ที่มุ่งเน้นความสำเร็จของการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุให้เป็นต้นแบบโรงเรียนผู้สูงอายุ และความสำเร็จด้านผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากการถ่ายทอดและนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. ผลสำเร็จการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุสู่การเป็นต้นแบบโรงเรียนผู้สูงอายุ

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุมีที่ตั้งและพื้นที่ดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ บริเวณอาคารเอนกประสงค์และอาคารห้องประชุมในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาพุ กำหนดวิสัยทัศน์ “เป็นโรงเรียนผู้สูงอายุชั้นนำ ผู้สูงอายุมีความสุขทุกมิติ” และ คำขวัญ “ตุ้มโฮม อักแพง แข็งแรง สุขี ชีวี มีคุณค่า” ก่อตั้งโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ มีพื้นที่พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย 2) นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้เรียนรู้ทักษะการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) ป้องกันการเกิดภาวะโรคซึมเศร้าในผู้สูงอายุ และ 4) นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุได้เรียนรู้การดูแลสุขภาพกายและจิตตามหลักวิชาการอย่างง่าย สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนบริหารจัดการโดยคณะกรรมการ 3 ชุดประกอบด้วย คณะกรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการบริหารโรงเรียน และคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน มีแผนและปฏิทินการดำเนินกิจกรรมประจำปี มีหลักสูตรและคู่มือที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุและใช้ประโยชน์ในชุมชน โรงเรียนได้รับการพัฒนาเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบที่มีจุดเด่น 3 ด้าน ดังนี้

1.1. จุดเด่นด้านเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุมีเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุที่เข้มแข็งจากความร่วมมือในการทำงานของเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เครือข่ายมีความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรหนุนเสริมการทำงานร่วมกัน และสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ เพื่อการบริหารและพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ ภายใต้กลไกการทำงานที่มีความยืดหยุ่น เหมาะสม ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ จนเกิดผลสำเร็จและผลลัพธ์การดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และการอยู่ดีกินดีของประชาชนในพื้นที่ ผลงานเชิงประจักษ์คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาพุ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก และได้รับการยอมรับในระดับพื้นที่ ภูมิภาค และประเทศ ได้รับการประกาศเกียรติคุณและรางวัลระดับชาติจากการที่มีความเป็นเลิศและโดดเด่นด้านการเสริมสร้างเครือข่าย รัฐ เอกชนและประชาสังคม จากนวัตกรรม 1) โรงเรียนผู้สูงอายุ 2) เครือข่ายเฝ้าระวังโรคเรื้อรังในผู้สูงอายุ และ 3) เครือข่ายเสริมสร้างรายได้ ปลดหนี้สิน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบการทำงานเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพุ แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาโพธิ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี

1.2 จุดเด่นด้านการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาโพธิ์บริหารจัดการโดยรูปแบบการทำงานแบบบูรณาการและมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนตามแนวคิด “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์ ร่วมพัฒนา” เพื่อการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี รูปแบบของการบริหารจัดการเพื่อรองรับการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุสู่ความยั่งยืนที่สำคัญคือ 1) การสร้างระบบการถ่ายทอดประสบการณ์และสืบทอดเจตนารมณ์ของการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุจากรุ่นสู่รุ่น โดยการคัดเลือกแกนนำเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่จากกลุ่มคน 3 ช่วงอายุ ที่มีอายุ 40-60 ปี อายุ 60-70 ปี และอายุ 70 ปีขึ้นไป เพื่อถ่ายทอดความรู้โรงเรียนผู้สูงอายุและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชุมชน ที่รวมกลุ่มกันในการทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนผู้สูงอายุและชุมชน และ 2) การบริหารหลักสูตรและจัดเรียนรู้ที่เป็นระบบ ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจนเกิดทักษะและประสบการณ์สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

1.3 จุดเด่นด้านการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาโพธิ์มีความโดดเด่นด้านการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในการสร้างความตระหนัก การรับรู้ภาวะสุขภาพที่เป็นอยู่ของตนเอง และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้ดียิ่งขึ้น ผ่านการถ่ายทอดความรู้ด้านการสร้างเสริมสุขภาพตามหลักธรรมชาตินิยมเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีการต่อยอดความรู้สู่ครอบครัวและขยายสู่ประชาชนกลุ่มอื่นๆ ในพื้นที่ในวงกว้างมากขึ้น จนเกิดการรวมตัวของกลุ่มแกนนำผู้สูงอายุในการออกกกำลังกายในชุมชน เช่น กลุ่มฟิตร่าง กลุ่มเดินบาสโลป และกลุ่มวิทยากรแกนนำออกกกำลังกาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการวิจัยพบว่าการถ่ายทอดความรู้ด้านการสร้างเสริมสุขภาพกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ ทำให้เกิดผล 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความเข้าใจในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ 2) ความสุขใจ และ 3) การแสวงหาจุดสมดุล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลที่เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุสู่กลุ่มเป้าหมาย

Categories	Sub-Categories	Quotations
ความเข้าใจในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	การมีทิศทางบริหารงานเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ	“เมื่อก่อนโรงเรียนมันไม่มีทิศทาง แต่ว่าเขาก็เข้ามาให้มันสนุกสนานกัน แบบว่ามาจัดกิจกรรมร่วมกันคือ จังย่ายว่านั่นแหละคือ จังว่ามาจัดกิจกรรมร่วมกันขอความร่วมมือกัน..แต่ตอนนี้ได้เรียนรู้การดูแลสุขภาพที่เพื่อนมาบอกมาสอน และพาทำได้อีกนอกกำลังกายสุขภาพที่ถูกต้องเอามาใช้แล้วรู้สึกสบายตัว ได้แนวทางการดูแลแบบถูกต้อง...รู้จักการกินอาหารที่มีประโยชน์” (กลุ่มที่ 2)
	การสร้างเสริมสุขภาพจากการเรียนรู้ด้วยตัวเอง	“แม่มีความรู้เพิ่มขึ้น ยังบู้เนาะ ก็มารู้ บัดนี้ก็ตากก็ตากสีดาสาแมนบ่ พอรู้ก็จำเอามาทำ แมนบ่ จำเอามาเฮ็ด ได้จำออกมาทำแมนบ่ จำออกมาเฮ็ด แมกัลืมง่ายแมนบ่ แล้วก็เอามาอ่านก็ยังเอาไปเฮ็ด ไปทำบุญเพิ่นก็ได้ไปเฮ็ดเลยแล้วดีใจ” (กลุ่มที่ 1)
ความสุขใจ	มีเกียรติยศและคุณค่า	“ขนาดผู้ว่าเนาะ แม่ไปงานของ พมจ. อยู่วิทยาลัยฯ ละแม่คนึงไปนั่งให้เพิ่นสงน้ำ มาฮอดแม่แล้วเราจำแม่ได้เพิ่นมาทัก ผู้ว่าเราแล้วทักมาจาก โรงเรียนผู้สูงอายุนาพูไซไหมแมกัเลยจำ ไอซัน เป็นต้นแบบเนาะ รร.ผู้สูงอายุนาพูผู้ว่าเป็นผู้ว่าเดนิ ทั้งที่เราบได้มาจกเทือ เราก็รู้ว่าเป็นต้นแบบที่แรกเราก็ว่าเอาผู้เฒ่ามารวมกลุ่มกัน มันเด่นมากเลย” (กลุ่มที่ 3)
	ความอบอุ่นใจ	“เนี่ยคือจังย่ายจังซี่ เราอยู่ทุ่งนา ผู้นี้ก็อยู่บ้าน บ่เคยไปพ้อผู้เฒ่า เพราะเฮ็ดงานตรนี้ บาดนี้เพิ่นก็จะบ่ฮู้จักเด้บาดนี้ที่เพิ่นฮู้กันนี้ คนที่เคยเป็นหนุ่ม เป็นสาว เคยมารู้จักกันเดี๋ยวนีเพิ่นมาเจอกันในโรงเรียนผู้สูงอายุ โอ้ย อยู่ดีมีแสงเนาะเฮาเพิ่นได้ทักทายกัน มื้อนี้เกิดเป็นความสนิทขึ้นม่ออีก จะเป็นจั้งขึ้น อันนี้แต่ก็มันจะอยู่บ้านไผบ้านมันได้” (กลุ่มที่ 1)
การแสวงหาจุดสมดุล	ค้นหาความลงตัวเหมาะสมของกิจกรรม	“เราพยายามจะทำให้เข้มแข็งแต่บางทีก็มีอุปสรรค เช่นถ้ามีคนมาศึกษาดูงานมากเกินไปก็ไม่ได้เรียนหนังสือ ทำอะไรหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน บางอย่างก็หายไปก็เกิดความล้าบางตอนนี่” (กลุ่มที่ 2)
	ค้นหาความพร้อมเพื่อร่วมกิจกรรม	“เมื่อก่อนเรามาเดือนละครั้ง มาตามอัยยาศัย มาตัมน้ำตัมหยัง แล้วก็มานั่ง มีหยังมาสอนจังซี่เฮาเป็นจังได้ บังคับบ่ก็คือเฮา ที่เฮาอยากได้เนาะ ก็มันหนักหนาการเนาะตอนนี้ เราพยายามหาเวลารวมตัวกันทุกคนที่โรงเรียนถ้ามีกิจกรรมเราก็จะพยายามมา” (กลุ่มที่ 3)

2. ผลสำเร็จด้านผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบจากการถ่ายทอดองค์ความรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพู่

2.1 ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นเชิงปริมาณจากการนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดและใช้ประโยชน์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมที่สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์ ต่อยอด และขยายผลในวงกว้างมากขึ้นทั้งในพื้นที่ตำบลนาพู่และพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้เกิดผลกระทบในเชิงสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เช่น การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การมีรายได้เพิ่มขึ้น การมีอาชีพเสริม การมีคุณภาพชีวิตที่ดี แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลสำเร็จของการถ่ายทอดองค์ความรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาพู่ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี (n=170 คน)

ผลผลิต	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
1. การพัฒนาศักยภาพวิทยากรในพื้นที่		
1.1 วิทยากรในพื้นที่	40 คน	46 คน
1.2 คู่มือการพัฒนาศักยภาพวิทยากรในพื้นที่	1 เล่ม	1 เล่ม
2. การพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ		
2.1 ระดับความสำเร็จของการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ	โดดเด่น ≥ 1 ด้าน	โดดเด่น 3 ด้าน
2.2 คู่มือ/หลักสูตร/องค์ความรู้เพื่อถ่ายทอด	2 เรื่อง	2 เรื่อง
3. การพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ		
3.1 สุขภาพที่ดี		
3.1.1 ผู้สูงอายุที่ได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพ/ตรวจร่างกายประจำปี	ร้อยละ 80	ร้อยละ 86.50
3.1.2 ผู้สูงอายุที่ได้รับการดูแลและรักษาโรคเบื้องต้น เมื่อเจ็บป่วย	ร้อยละ 80	ร้อยละ 100
3.2 การมีส่วนร่วมในชุมชน		
3.2.1 ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตในระดับดีขึ้น	ร้อยละ 80	ร้อยละ 82.94
3.2.2 ผู้สูงอายุที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร	ร้อยละ 80	ร้อยละ 80.50
3.3 การสร้างอาชีพและรายได้เสริม		
3.3.1 ผู้สูงอายุที่มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของตนเอง	ร้อยละ 80	ร้อยละ 81.77
3.3.2 ผู้สูงอายุมีงานทำและรายได้เสริม	$\geq$ ร้อยละ 50	ร้อยละ 54.70
3.3.3 จำนวนปราชญ์ชุมชน/คลังสมองผู้สูงอายุในชุมชน	≥ 10 คน	24 คน
3.3.4 จำนวนผลิตภัณฑ์/สินค้าผลิตโดยผู้สูงอายุ	≥ 5 อย่าง	7 อย่าง

2.2 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลังจากการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นชัดเจน ได้แก่

2.2.1 การพึ่งตนเองทางด้านสังคมในชุมชนผู้สูงอายุและคนในชุมชนตำบลนาพู่ สะท้อนว่าโรงเรียนผู้สูงอายุเปิดพื้นที่สำหรับการรวมกลุ่ม การเรียนรู้ร่วมกัน การทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ การดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณค่าและมีความสุข ภายใต้บริบทของชุมชนที่ประชาชนดำเนินชีวิตแบบ “พออยู่พอกิน” และ “พึ่งตนเอง” ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นต้นทุนการพึ่งตนเองทางจิตใจและสังคมที่สำคัญของประชาชนในพื้นที่ตำบลนาพู่ ตามคำขวัญของโรงเรียนที่ว่า “ต้อมโฮม อักแพง แข็งแรง สุขี ชีวิตมีคุณค่า” นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุเกิดการรวมกลุ่ม มีโอกาสพบปะสังสรรค์กับเพื่อนวัยเดียวกัน เกิดความรักและความผูกพันมากขึ้นเรื่อยๆ ผู้สูงอายุเกิดความภูมิใจในตนเอง รู้สึกถึงการมี “ภูมิรู้ ภูมิธรรม ภูมิฐาน” ได้เรียนรู้หลากหลาย เนื่องจากบางคนไม่เคยได้เรียนหนังสือในช่วงวัยเด็ก ผู้สูงอายุมีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ด้านต่างๆ มีพลัง กล้าแสดงออก

2.2.2 การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจในชุมชน จากต้นทุนสำคัญ 2 ประการ ดังนี้ 1) องค์ความรู้ และภูมิปัญญาด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ ไม้กวาดดอกหญ้า ตีนบาตร ตะกร้าสวยด้วยพลาสติก กระติบข้าวจากต้นกก ปลาร้าบองแม่กอง กล้วยฉาบแม่ฮ่องครี และไขโอโอดินนาปู ซึ่งได้นำไปขยายผลในวงกว้างมากขึ้นโดยการถ่ายทอด องค์ความรู้สู่บุคคล ครอบครัว และชุมชน เพื่อเสริมสร้างการมีอาชีพ การมีรายได้เสริม การมีรายได้พอเพียงกับการดำรงชีวิต การอยู่ดีกินดีของประชาชนในพื้นที่ การสืบทอดภูมิปัญญาไม่ให้สูญหาย ไปจากชุมชน รวมทั้งการเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน และ 2) กลุ่มเครือข่ายสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ในพื้นที่ตำบลนาปู เช่น กลุ่มปลูกพืชผักสวนครัววิถีพอเพียง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงกระบือไทย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกดอกกระเจียว กลุ่มเกษตรวิถีพอเพียงแบบผสมผสาน ส่งผลให้เกิดการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน มีการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ประชาชนในพื้นที่ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่มีหนี้สินที่ไม่อาจชดใช้คืนได้ แสวงหาจุดสมดุลในชีวิตสู่การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ชุมชนมีเศรษฐกิจที่ดี คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีมีหลักประกันในชีวิตจากการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

2.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้น ภายหลังการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ มีดังนี้

2.3.1 การขับเคลื่อนและพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาปูเป็นไปอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมเพื่อการส่งเสริมการมีภาวะสุขภาพที่ดีขึ้น ส่งเสริมการทำงาน สร้างอาชีพ และรายได้เสริม รวมถึงส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางบวกในชุมชนทั้งด้านสังคม และเศรษฐกิจ จนชุมชนตำบลนาปูสามารถเป็นพื้นที่ต้นแบบของการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพด้านการสร้างเสริมสุขภาพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวน 170 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 82.94 มีคุณภาพชีวิตในระดับดี (Mean=101.36; SD=9.72)

2.3.2 โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาปูและองค์การบริหารส่วนตำบลนาปู อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี มีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับในระดับจังหวัด ภูมิภาค และประเทศ ในการเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานด้านนวัตกรรม โรงเรียนผู้สูงอายุ และเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานทุกภาคส่วน องค์ความรู้ และผลการดำเนินงานในพื้นที่นำไปสู่การต่อยอดและขยายผลในการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน (โรงเรียนผู้สูงอายุ) ของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พื้นที่จังหวัดหนองคาย และพื้นที่อื่น ๆ ในประเทศ

2.3.3 โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาปูเป็นพื้นที่ที่เป็นต้นทุนทางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ที่ประชาชนในพื้นที่เรียนรู้และปฏิบัติร่วมกันในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน สามารถทำงานแบบบูรณาการและเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาชุมชนชุมชนตำบลนาปูให้พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุมการพัฒนา 3 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพวิถีพอเพียง มิติอาชีพและรายได้วิถีพอเพียง และมิติชุมชนวิถีพอเพียง โดยชุมชนน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเชื่อมโยงกับวิถีชุมชน สังคม และวัฒนธรรมของพื้นที่

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยนี้สร้างกระบวนการเรียนรู้ เสริมพลัง และสร้างความเข้มแข็งของกลไกการขับเคลื่อนและบูรณาการการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งในพื้นที่ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ และร่วมพัฒนาการดำเนินงานของการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ และการพัฒนาชุมชนเป็นมิตรกับผู้สูงอายุเพื่อรองรับสังคมสูงวัยในพื้นที่ตำบลนาปู ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อการส่งเสริมการมีภาวะสุขภาพที่ดี การมีส่วนร่วมในชุมชน และการมีงานทำและรายได้เสริม การวิจัยนี้พบว่าโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการสร้างเสริม

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน ด้วยกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสบการณ์ ภูมิปัญญา และสืบสานประเพณี วัฒนธรรม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนสังคมเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่า มีความสุข พึ่งตนเองได้ผ่านหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุ จนกระทั่งโรงเรียนผู้สูงอายุสามารถเป็นทรัพยากรและต้นทุนของชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษางานของชุมชน และพื้นที่อื่น ๆ เพื่อการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้สู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการวิจัยของปิ่นวดี ศรีสุพรรณ และคณะ¹⁹ ที่นำแนวคิดโรงเรียนผู้สูงอายุมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชน ท้องถิ่นอีสาน พบว่าโรงเรียนผู้สูงอายุมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน เป็นพื้นที่ส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การมีคุณค่าในตนเอง การสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุและประชาชน ในพื้นที่ ด้วยการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายตามบริบทของพื้นที่ เช่น ส่งเสริมสุขภาพ นันทนาการ การใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมอาชีพและรายได้ ส่งเสริมสวัสดิการและจิตอาสา

การเปลี่ยนแปลงและผลสำเร็จที่เกิดขึ้น ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนโรงเรียน ผู้สูงอายุมีภาวะสุขภาพที่ดีขึ้น สามารถดูแลตนเองได้เหมาะสมจากการเจ็บป่วยและเป็นโรคเรื้อรัง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาโพธิ์ได้รับการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบด้านเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุเกิดการรวบรวม องค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และผลกระทบต่อชุมชนสังคม ได้แก่ คู่มือพัฒนาศักยภาพ วิทยากรโรงเรียนผู้สูงอายุ หลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ คู่มือสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ตามหลักธรรมชาตินิยม องค์ความรู้เกษตรพอเพียงและเกษตรผสมผสาน และองค์ความรู้ด้านผลิตภัณฑ์และวิสาหกิจชุมชน เช่น การจักสาน การเลี้ยงโคกระบือ เพื่อการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุจากฐานรู้กับคนในชุมชน หรือผู้ที่สนใจ นำไปสู่การส่งเสริมอาชีพและรายได้ของผู้สูงอายุ การยกระดับเพิ่มมูลค่าของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของ ผู้สูงอายุในชุมชนสู่ตลาดอย่างเป็นรูปธรรม การลดการพึ่งพิงจากครอบครัวและการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุ การลดรายจ่าย และการเพิ่มรายได้ของครอบครัว การอยู่ดีกินดีของประชาชนในพื้นที่ และการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ได้แก่ โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงกลุ่มติดบ้าน และติดเตียงได้รับการดูแลดีขึ้น ชุมชนร่วมกันประกาศเจตนารมณ์ร่วมและเป้าหมายของการเป็นชุมชนวิถีพอเพียง ชุมชน มีศูนย์การเรียนรู้และพื้นที่เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน/เกษตรพอเพียงตามศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ผลสำเร็จของการดำเนินงานเป็นรูปธรรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์และขยายผลในการพัฒนาพื้นที่ เกิดจากปัจจัย ดังนี้ การมีส่วนร่วมและการยอมรับของชุมชน ภาวศรัทธาที่เข้มแข็ง ผู้นำที่มีความสามารถและมุ่งมั่น ในการทำงาน และการต่อยอด ขยายผล และธำรงรักษาผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นให้คงอยู่ต่อไป สอดคล้องกับการสังเคราะห์ การพัฒนาชุมชนต้นแบบรองรับสังคมผู้สูงอายุผ่านการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและชุมชน ของสุรีย์ ธรรมิกบวร²⁰ ที่นำชมรม ผู้สูงอายุและโรงเรียนผู้สูงอายุมาใช้เป็นกลไกในการพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ครอบคลุมการ ดำเนินการเชิงบูรณาการในการพัฒนาศักยภาพบุคคล ครอบครัว และชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อการสร้างการเรียนรู้ และการพัฒนาสู่ความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

การใช้ประโยชน์ ต่อยอด และขยายผลจากการวิจัยนี้ไปในวงกว้างมากขึ้นควรคำนึงถึงปัจจัยสู่ความสำเร็จที่สำคัญ คือ การมีผู้นำที่เก่ง ได้รับการยอมรับ มีความมุ่งมั่น การมีส่วนร่วมของชุมชน และภาวศรัทธาที่มีความสัมพันธ์แบบ กัลยาณมิตรเพื่อหนุนเสริมการทำงานตามความเหมาะสม ยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมของ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการอยู่ดีกินดีของประชาชนในพื้นที่ ข้อเสนอแนะในการนำองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการ วิจัยไปใช้ประโยชน์ มีดังนี้

1. การพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ ควรมีการริเริ่มการดำเนินการด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อน กระบวนการสำคัญ ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 2) ศึกษาบริบทและวิเคราะห์ความต้องการของพื้นที่ 3) จัดเวทีสื่อสารและทำความเข้าใจกับชุมชนเพื่อสร้างความเป็นเจ้าของและการยอมรับ 4) ศึกษาดูงานโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ 5) กำหนดนโยบาย ทิศทาง และจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน 6) กำหนดพื้นที่ทางกายภาพของโรงเรียน 7) กำหนดโครงสร้างการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุ 8) พัฒนาศักยภาพวิทยากรในพื้นที่ 9) ประชาสัมพันธ์และรับสมัครนักเรียน 10) พัฒนาหลักสูตร คู่มือ และเอกสารต่าง ๆ เพื่อการถ่ายทอดความรู้ 11) จัดทำปฏิทินกิจกรรมประจำปีของโรงเรียน 12) จัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 13) นำความรู้ถ่ายทอดไปต่อยอด ขยายผล และใช้ประโยชน์ในชุมชน 14) พัฒนาโรงเรียนใหม่ความโดดเด่นเฉพาะด้าน 15) วิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จ อุปสรรค และโอกาสในการพัฒนาสู่ความยั่งยืน

2. การใช้โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นพื้นที่สำหรับการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและประชาชนกลุ่มอื่น ๆ ในชุมชน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันแบบพหุวัยระหว่างกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มวัยทำงาน และกลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดมากขึ้น การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้แสดงบทบาท เผยแพร่ และถ่ายทอดความรู้ตามความถนัด และประสบการณ์ของตนเอง การส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาและสาธารณะประโยชน์เพื่อการพัฒนาชุมชนสังคม การพัฒนาชุดองค์ความรู้และภูมิปัญญาของพื้นที่เพื่อการถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมกับประชาชนกลุ่มผู้สูงอายุ และประชาชนในพื้นที่ การสร้างกระบวนการเรียนรู้และขยายผลในวงกว้างมากขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ด้านการสร้างเสริมอาชีพและรายได้ การรวมกลุ่มอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และการเพิ่มมูลค่าและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้ประชาชนในพื้นที่ เพื่อรองรับเป้าหมายของชุมชนในการพัฒนาชุมชนเป็นมิตรกับผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และความมั่นคงทางรายได้และการอยู่อาศัยสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

โดยสรุปการวิจัยเพื่อชุมชนสังคมจากการถ่ายทอดความรู้จากการวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ในโรงเรียนผู้สูงอายุ และชุมชนพบว่าโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรและพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

References

1. Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute (TGRI). Situation of the Thai elderly 2018. Nakhon Pathom: Printery;2018. (in Thai)
2. World Health Organization. Global age-friendly cities: a guide. Geneva: World Health Organization. 2007
3. Department of Older persons, Ministry of Social Development and Social Security. Measures to implement national agenda on aged society. Bangkok: Amarin Printing & Publisng;2019. (in Thai)
4. Sapkaew Y. The development of elderly's quality of life by using the elderly school curriculum, the excellent center in health promotion of elderly, Boromarajonani College of Nursing Nakhon Si Thammarat. Journal of Nursing and Education 2016;9(2):25-39. (in Thai)
5. Kemmis S, McTaggart R. The action research planner: doing critical participatory action research. Melbourne: Deakin University Press; 1990.
6. World Health Organization. Active ageing a policy framework [internet]. 2002 [cited 2018 May 6]. Available from:http://www.who.int/hpr/ageing/ageing_discussion.pdf

7. Department of Health, Ministry of Public Health. Global age-friendly cities: a guide. Bangkok: Printing WVO; 2014. (in Thai)
8. Benjaphonpithak A, Wanitcharomni K, Phanuwatsuk P. The 5 dimensional happiness guide. for the older people. Nonthaburi: Office of Mental Health Development Department of Mental Health;2013. (in Thai)
9. The Department of Elderly Affairs. Handbook of the aging school. Bangkok: Division of Elderly Potential Promotion;2016. (in Thai)
10. Yodphet S. Phatanasri P. Sakdaporn T. Aging school: knowledge package for development as a potential older person. Bangkok: Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute;2017. (in Thai)
11. Nanthabutr K, et al. Building leaders' skills regarding elderly health promotion. Khon Kaen: Research and Development of Community Health System. Faculty of Nursing Khon Kaen University;2012. (in Thai)
12. Kotetong P. Research and development of health behavior promoting programs for the elderly according to naturalist principle. (Doctoral' s Dissertation) Faculty of Education, Mahasarakham Rajabhat University; 2016. (in Thai)
13. Division of Mental Health Promotion and Department of Mental Health. The expert manual: activities for enhancing the 5 dimensions of happiness of the older people in the community. Bangkok: Buddha press; 2017. (in Thai)
14. Office of the Permanent Secretary Ministry of Education. Lifelong education curriculum for the older people 144 Hours. Songkhla: Institute for Non-Formal Education and Informal Education, Southern Region; 2015. (in Thai)
15. Yodphet S, et al. Operation and activities of elderly clubs. Bangkok. J Print; 2012.
16. Department of Health Ministry of Public Health. Training course for family care volunteers of the older people and volunteers to take care of the aged for 18 hours [internet]. [cited 2017 March 16]. Available: <http://hpc9.anamai.moph.go.th/images/pdf59/old59/old03.pdf> (in Thai)
17. Mahatnirunkul S; Tuntipivanaskul W; Pumpisanchai W., et al. Comparison of the WHOQOL-100 and the WHOQOL-BREF (26 items). Chiangmai: Suanprung Psychiatric Hospital; 1997. (in Thai)
18. Graneheim U H; Lundman B. Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. Nurse education today, 2004;24(2):105-112.
19. Srisupan P; Thamikboworn S; Krisnachuta S. The elderly school and the capacity building of Isan local communities. Journal of Graduate Volunteer Centre, 2017;14(1):133-162. (in Thai)
20. Thamikboworn S. A model for sustainable community development for aging society: aging school and aging club. Ubonratchathani University Printing House. 2018. (in Thai)